

Шановні читачі!

Пропонуємо Вам черговий випуск «Записок ЛННБ України ім. В. Стефаника». Його особливість обумовлена тим, що цей науковий збірник сформовано за матеріалами Міжнародної наукової конференції, організованої і проведеної Львівською національною науковою бібліотекою України імені В. Стефаника разом із Постуляційним Центром Монастирів Студійського Уставу УГКЦ та присвяченої 150-літньому ювілею Блаженного Католицької Церкви о. Климентія Шептицького. Конференція пройшла 15-16 листопада 2019 р. у стінах головного корпусу Бібліотеки.

Лаконічну, але глибоку характеристику життя Блаженного Климентія Шептицького подав у своєму привітанні учасникам конференції Митрополит Львівської архієпархії УГКЦ Владика Ігор (Возьняк). Він звернув увагу на те, що життя о. Климентія Шептицького можна розділити на два етапи: світське і чернече. Однак їх об'єднує служіння Богу й українському народові. Різниця полягає лише в тому, що у світському житті він служив Богу і народові як доктор права, депутат Австрійського Сейму, Президент Товариства Галицьких Лісів, а в монашому — як той, хто був правою рукою свого брата — Митрополита Андрея, особливо в справі відродження Студійського чернецтва.

Учасники конференції та гості мали змогу оглянути у виставковій залі Бібліотеки банерну виставку «Отець Климентій Шептицький — аристократ духу», підготовлену Постуляційним Центром Монастирів Студійського Уставу УГКЦ та виготовлену за кошти Львівської міської ради. Виставка висвітлювала основні віхи життя та діяльності Блаженного Священномученика Климентія Шептицького. Інформаційні матеріали, зокрема і численні світлини, відтворили його дитинство та шкільні роки, студії у провідних європейських університетах, суспільно-політичну роботу, діяльність ієромонаха, церковного діяча й архимандрита монахів

Студійського уставу, а також його арешт, ув'язнення та загибель у в'язниці Росії.

Цьогоріч громадськість відзначає ще одну дату — 155-річчя від дня народження Митрополита Андрея Шептицького. Очевидним є те, що о. Климентій як духовна особа найповніше розкрився у співпраці та під духовним проводом Митрополита Андрея. І, як зазначав у своєму привітанні Владика Ігор, важливо й те, що постать Климента Шептицького є ключем до розуміння постаті Андрея Шептицького.

Святкування, відзначення так званих «круглих» дат, ювілеїв тощо, на нашу думку, має сенс лише тоді, коли відбувається вивчення і осмислення чогось Доброго, Справедливого і, як наслідок, Великого з метою відтворення історичної пам'яті, прямого чи непрямого використання в умовах теперішнього і майбутнього, так само, як і чогось поганого, трагічного з метою осмислення і недопущення подібного ані у теперішньому, ані у майбутньому часі.

Упродовж трагічного і кривавого ХХ століття український народ пройшов через неймовірні випробовування. Важко переоцінити на цьому шляху роль Митрополита Андрея Шептицького як духовного і громадського Провідника не тільки для Церкви, а й для всіх верств українців, як у межах України, так і в цілому світі. Осібно хочемо виділити те, що, будучи духовним Пастором, Митрополит надавав велике значення розвитку національної культури, науки, просвітництва. Він ставав засновником і меценатом масштабних культурних, національних за своєю суттю проєктів, які успішно працюють понині.

Тому до початку роботи конференції працівники Бібліотеки розгорнули тематичну виставку «Книгозбірня «Студіону» у фондах Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника». Книгозбірня «Студіону», була створена у 30-х роках минулого століття з благословення Митрополита Андрея за безпосередньої участі о. Климента Шептицького при студитському монастирі у Львові на вул. Петра Скарги (нині — Озаркевича, 2). На той час вона була однією з найбільших (понад 60 тис. томів) і найбагатших (рукописи, стародруки, видання ХІХ–ХХ ст., періодика, карти, музикалії тощо) українських бібліотек і відіграла значну роль в історії українського духовного відродження.

Виставку доповнили документи з фонду ЛННБ України ім. В. Стефаніка, присвячені життю та діяльності о. Климентія Шептицького. Серед них: світлини отця-ігумена, фотографії будівель Дяківської бурси у Львові (вул. Петра Скарги, 2а), де від 1919 р. діяло Товариство «Студіон», та Свято-Успенської Унівської Лаври; вітальні листи о. Климентію від монахів-студитів з нагоди іменин (1936, 1943 рр.); книжковий знак Блаженного отця Климентія.

Є ще одна «кругла» дата — минає 80 років від часу трагічних подій для всіх національних інституцій, що відбувалися у Львові у лютому 1940 року. Виставка документально руйнує міф про виволозіння, який радянська влада намагалася вкоринити у свідомості нашого народу.

Фактична ліквідація найбільших бібліотечних установ Львова відбулася впродовж лютого 1940 р. Як свідчать архівні документи, до складу Львівської філії Бібліотеки АН УРСР було передано приміщення, рукописи, книги і музейні збірки: Фундації ім. Баворовських (01.02.1940), бібліотеки Народного Дому (07.02.1940), бібліотеки НТШ (10.02.1940), бібліотеки Студіону (12.02.1940), бібліотеки Національного Закладу імені Оссолінських (14.02.1940), з існуючих 21 музею залишилося лише сім.

Як показав час, радянська влада скоїла моральний злочин — створила спецфонд. Фактично було ув'язнено понад мільйон книг із тавром-вироком «націоналістична», «релігійна», «фашистська», «католицька» тощо. Відбір книг до спецфонду здійснювався у брутальний спосіб шляхом розпорошення історичних колекцій. Негативні наслідки втручання в цілісність збірок Бібліотека відчуває донині. Ув'язнення численних видань і авторів на довгі десятиліття в спецфондах завдало непоправної шкоди науці та культурі.

Нині ЛННБ України ім. В. Стефаніка є спадкоємицею українських бібліотек у частині збереження історичної пам'яті і плекання національної самосвідомості. Плідна праця у цьому напрямі є найкращим способом пошанування пам'яті Андрія і Климентія Шептицьких. Уклінно дякую всім учасникам і організаторам конференції! Запрошуюю і надіюся на співпрацю у майбутньому!

*Василь Ферштейн
генеральний директор, ЛННБ України
ім. В. Стефаніка, канд. пед. наук*